

Molí de Castellar del Riu

Castellar del Riu

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: A la zona de Castellar del Riu.
Emplaçament Per sota de la casa de Castellar del Riu, al costat del torrent.

Coordenades:

Latitud: 42.12009
Longitud: 1.76235
UTM Est (X): 397693
UTM Nord (Y): 4663851

Classificació

Número de fitxa 08050 - 12
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Modern Popular
Segle XVII-XVIII
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: Es troba en procés d'enderroc.
Protecció Inexistent
Número inventari IPA NÚM. 3259
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 7741001CG9674S0000TY

Fitxes associades:

[Riu de Castellar / Masia Castellar del Riu](#)

Autoria de la fitxa Sara Simon Vilardaga
Data de registre de la fitxa: dt., 07/06/2011 - 02:00

Descripció

El molí de Castellar del Riu està situat a poca distància per sota de la casa que li dona nom, la gran masia de Castellar del Riu, també anomenada per alguns com la casa de Riu. Les estructures del molí estan emplaçades al peu del torrent dels Porxos en el costat de ponent. Les estructures es troben en procés d'enrunament. El molí estava format per la casa junt amb l'obrador i estructures annexes de funcionalitat complementària (magatzems, coberts, corts, etc.), i evidentment, la resta d'infraestructura pròpia del molí, el canal, la bassa i el pou, etc. La part de la casa i l'obrador conserva part dels murs fins a l'alçada del segon nivell (quasi fins la coberta, ja que en alguns trams sembla conservar-se la traça del pendent de la teulada). L'edifici és construït adossat al marge o al pendent del terreny. Sembla, que l'edifici era de planta baixa, planta primera i potser unes petites golfes. Cal afegir però que per sota del que seria la planta baixa també conserva i hi havia estructures que es correspondrien amb part de la infraestructura del molí, en concret s'observen part d'unes voltes, que semblen correspondre als cacaos o carcavans, per on sortia l'aigua de retorn cap al torrent. La planta baixa hi hauria hagut gran part de la màquinaria pròpia del molí, amb les moles, les palanques d'accionament i control del pas de l'aigua, per tant l'obrador. Sembla que potser part d'aquest nivell era també emprat com a magatzem i potser altres usos. En aquest nivell encara s'hi conserva i són visibles alguns dels mecanismes del molí, en concret la palanca de fer moure l'arbre, i també a l'extrem oest, a l'annex o ampliació, hi podem veure una mola, mig soterrada entre la runa. La planta primera hauria estat destinada a vivenda, té accés des de la part posterior, a peu pla, ja que és on hi ha el pendent del terreny. Es distingeix una estructura principal i més antiga, amb les voltes a la part baixa (el cacau o sortida d'aigua), i uns annexes a costat i costat, al costat de llevant és un petit annex, i el del costat de ponent, força gran i potser més modern, amb funcionalitat directa sobre el molí, magatzem etc. En conjunt l'estructura està bastida per murs formats per carreus tant sols desbastats i pedres irregulars, i grans blocs tallats a les cantoneres, en la part de ponent els murs mostren un gruix inferior, un acabat més bast i algunes parts amb presència de maó corresponent a alguna reforma o modificació posterior. Les obertures que podem observar són emmarcades amb carreus als brancals i llinda de fusta, i alguna de més senzilla i altres també amb máo. El cacau presenta la sortida en arc de mig punt fet amb dovelles de pedra, i coberta de volta de canó també de pedra. De la resta d'elements que conformen el molí es pot observar la bassa, situada una feixa per sobre d'on hi ha la casa del molí: la bassa té una forma allargada seguint el mateix perfil del terreny, la part oest és conformada pel mateix pendent del terreny natural i a la part est hi ha un mur de blocs, a l'extrem oest hi ha la sortida de l'aigua, el salt d'aigua cap al molí (a vegades en aquest punt hi ha un pou), l'entrada està protegida amb una reixa. Al final de la bassa podem resseguir el canal en el qual trobem alguna comporta de regulació del pas; canal que té continuïtat fins al torrent d'on agafaria l'aigua. No s'observen restes a simple vista de la presa o resclosa.

Observacions:

Tot i que aquest molí havia estat un molí fariner, sembla que durant una època també va funcionar com a serradora.

Història

El lloc de Castellar del Riu consta referenciat a la documentació a l'acta de consagració de la catedral de la Seu d'Urgell, un document del segle X o inicis del segle XI), en concret s'hi esmenta la parròquia de Castellar del Riu. Posteriorment, ja al segle XII, l'església i Castellar del Riu figuren com a possessió del vescomte Guillem de Berguedà a través del qual passaren a mans del seu fill el trobador Guillem de Berguedà, aquest després en féu deixa al monestir de Poblet. Els orígens de la casa es remunten doncs a l'època medieval, però amb importants ampliacions modernes dels segles XVII-XVIII i XIX. En aquesta

època d'esplendor i creixement de la masia que coincideix també amb un període d'augment de la població i paral·lelament de la superfície conreada, és en el que hem de situar cronològicament l'estructura conservada del molí. Així, gran part del què veiem sembla de factura moderna, no poden precisar gaire més, possiblement de ple o finals del segle XVIII o ja del XVIII. No es pot descartar però que el molí també tingui uns orígens medievals, tot i que no contrastats documental ni arquitectònicament.

Posteriorment, en el llibre "Registro de las casas de campo de cada distrito y los aforados de guerra. nº63. 1856 nº 32" (ACBR), en l'apartat corresponent a Castellar del Riu trobem la referència "el molí", que podem associar amb aquest molí de Castellar del Riu. En el llibre "Amillaramiento de dicho distrito certificado el anyo de 1862" (Conservat a l'Arxiu Municipal), en la possessió anomenada Riu, hi consten: Riu, Molí, Molino, Arbayera, Padrera, Casalot, Corba i Clot del Rabeu, figuren com a possessió de José Anglerill de Berga.

Bibliografia

- GUILLEM DE BERGUEDÀ I ALTRES TROBADORS (1986): Obra poètica. (Pròleg de Martí de Riquer). Edicions de l'Albí, Escriptors Berguedans, núm. 2, Berga.
- RIQUER, M. de (1971: 280): Guillem de Berguedà. Vol. I: Estudio Histórico, literario y lingüístico. Espluga de Francolí: Abadia de Poblet, 1971.
- SANJUAN, A. (2010): Patrimoni històric de Castellar del Riu. La Patumaire Edicions, Berga.
- SERRA, Rosa. (et al.) (1991). Guia d'Art del Berguedà. Ed. Consell Comarcal del Berguedà i Patronat del Centre d'Estudis del Berguedà, Berga.
- VVAA. (1985): "Catalunya Romànica. XII. El Berguedà", Fundació Enciclopèdia Catalana, Barcelona.
- VV.AA. (1990). "Catàleg de Monuments i Conjunts Històric-Artístics de Catalunya", Direcció General del Patrimoni Cultural, Servei del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya, Barcelona.
- VV.AA. (1994:137-141). "Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. El Berguedà", vol.5, Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

